

PERSONEL DİSİPLİN SORUŞTURMA REHBERİ¹

GİRİŞ

20.10.2017 tarihli, 30216 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan Yükseköğretim Kurumları Yönetici, Öğretim Elemanı Ve Memurları Disiplin Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik ile 21/8/1982 tarihli ve 17789 sayılı Resmî Gazete’de yayınlanan **Yükseköğretim Kurumları Yönetici, Öğretim Elemanı ve Memurları Disiplin Yönetmeliği yürürlükten kaldırılmıştır.** Dolayısı ile yürürlükten kaldırılan disiplin yönetmeliği disiplin işlemlerinde uygulanmayacak olup disiplin soruşturmalarında meri mevzuat hükümlerinin dikkate alınması gerekmektedir.

- ❖ Yükseköğretim kurumlarında görev yapan öğretim elemanları hakkında verilebilecek disiplin cezaları ve bunları gerektiren fiiller 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu’nun 53. maddesinde sayılmıştır.
- ❖ Memurlar hakkında verilebilecek disiplin cezaları ve bunları gerektiren fiiller 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun 125. maddesinde sayılmıştır. **Ceza tayini bu madde kapsamında değerlendirilecek olup, soruşturma aşamasındaki usuli ve diğer işlemler bakımından 2547 sayılı kanunun 53. Maddesi kapsamında gerçekleştirilecektir.**
- ❖ Öğretim elemanları dışında iş sözleşmesiyle çalışan personel 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu ve iş sözleşmesi veya toplu iş sözleşmesine tabidir. Bu kişiler hakkında yapılacak disiplin soruşturmalarında uygulanacak disiplin cezaları ve bunları gerektiren eylemler bakımından İş Kanunu, Bireysel İş Sözleşmesi ve Toplu İş sözleşmeleri dikkate alınacaktır. (Aynı eyleme ilişkin düzenlemelerde farklı disiplin cezası öngörülmüş ise soruşturulanın lehine olan hükümler uygulanır.)

DİSİPLİN AMİRLERİ

2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 53 üncü maddesinin (a) fıkrası “(Değişik: 2/12/2016 - 6764/26 md.) Yükseköğretim Kurulu Başkanı üst kuruluşlar, rektörler ve bağımsız vakıf meslek yüksekokulu müdürlerinin (...) (2); rektör, üniversitenin; bağımsız vakıf meslek yüksekokulu müdürü, bağımsız vakıf meslek yüksekokulunun; dekan, fakültenin; enstitü ve yüksekokul müdürleri, enstitü ve yüksekokulların; kadrosu bulunan uygulama araştırma merkezi ile bağımsız enstitü müdürleri, uygulama araştırma merkezi ile enstitünün; bu birimlerin genel sekreter veya sekreterleri de bağlı birim personelinin disiplin amirleridir.” hükmünü ihtiva eder.

¹ Rehber ile soruşturmada disiplin soruşturmalarındaki konulara açıklık getirilmeye çalışılmış olmakla birlikte Disiplin soruşturmasında görev alanlar, soruşturmanın her aşamasında yapılacak işlemler yönünden meri mevzuatın güncel halini ve yargı kararlarını dikkate almalıdır. Kanunların güncel durumlarına <https://www.mevzuat.gov.tr/> internet adresi, yargı kararlarına <https://karararama.danistay.gov.tr/> internet adresi üzerinden erişilebilir. Soruşturma işlemleri yapılırken rehberin tamamının okunması önem arz etmekte olup tereddütlerin yaşanması durumunda Hukuk Müşavirliği birimi ile iletişime geçilebilir. **Personel disiplin soruşturması ve disiplin cezası verilmesi aşamalarına ilişkin örnek formlar Fırat Üniversitesi Hukuk Müşavirliği web-sitesinde yer almaktadır.**

Rektör	Üniversitenin
Dekan	Fakültenin
Enstitü Müdürü	Enstitünün
Yüksekokul Müdürü	Yüksekokulun
Kadrosu Bulunan Uygulama Araştırma Merkezi ile Bağımsız Enstitü Müdürleri	Kadrosu Bulunan Uygulama Araştırma Merkezinin ile Bağımsız Enstitünün
Genel Sekreter	Üniversite İdari Birimlerdeki İdari Personellerin
Fakülte Sekreterleri	Fakültede Görev Alan İdari Birimlerdeki İdari Personellerin

Üst disiplin amirlerinin yetkisi alt kademedeki tüm personeli kapsadığından bir personel hakkında **disiplin soruşturması açmaya yetkili amirin sayısı birden çok olabilir.** Ancak kanunda düzenleme bulan yetkiye ilişkin silsile zorunlu bir neden olmadıkça atlanmamalıdır. Esas olan en yakın disiplin amiri tarafından disiplin soruşturmasının açılmasıdır.

Bunun yanında ‘tarafsızlık ve objektiflik’ ilkelerinin haklı ve makul bir sebebe dayalı olarak uygulanamama ihtimali var ise üst disiplin amiri tarafından soruşturma emri verilir.

Bölüm Başkanı, ana bilim, ana sanat, bilim veya sanat dalları başkanları, merkez müdürleri, hukuk müşaviri, daire başkanları ve diğer birim amirleri gibi kanunda sayılmayan yöneticiler disiplin amirleri olmadıkları için disiplin soruşturması açamazlar. Bu yöneticiler görev alanları ile ilgili disiplin soruşturma taleplerini en yakın disiplin amirine yaparlar.

SORUŞTURMANIN AÇILMASI

Disiplin soruşturmaları mutlaka yetkili disiplin amirinin soruşturma emri **(yazılı)** ile başlatılmalıdır. Disiplin amirlerinin yardımcıları ancak disiplin amirinin görevinin başında bulunmadığı zamanlarda, vekâleten görevlendirilmişlerse soruşturma açabilirler.

Soruşturma işlemleri zorunluluk arz edecek durumlar dışında soruşturmacı görevlendirmek suretiyle yapılmalıdır. Ayrıca soruşturmacı birim içinde olan personellerden seçilmelidir. Birim dışı görevlendirmelerde Rektörlüğe başvurulmalıdır.

Soyut iddialara dayanan şikâyetler ile ciddi bulgu ve belgeye dayanmayan ve basit şüpheye dayanan iddialarda soruşturma açılmadan önce inceleme yapılabilir. İnceleme yapılırken disiplin soruşturmaları için düzenlenen soruşturma açma ve ceza zamanasını sürelerine dikkat etmek gerekmektedir.

“...

- Disiplin cezası verilmesini gerektiren bir fiilin işlendiğini öğrenen disiplin amiri yazılı olarak disiplin soruşturması başlatır. Üst disiplin amirinin soruşturma açtığı veya açtırdığı disiplin olayında alt disiplin amiri ayrıca soruşturma yapamaz veya yaptırılmaz. Daha önce açılmış soruşturma varsa bunlar üst amirin açtığı veya açtırdığı soruşturma ile birleştirilir.*

- b) **Bilimsel araştırma ve yayın etiğine ilişkin disiplin cezası verilmesini gerektiren fiiller açısından soruşturma başlatılmadan önce bilimsel araştırma ve yayın etiği kurullarınca inceleme yapılması zorunludur.**
- c) Disiplin amiri soruşturmayı kendisi yapabileceği gibi soruşturmayı yapmak üzere birim içerisinde soruşturmacı veya komisyon görevlendirebilir. Ancak zorunlu hallerde rektörlük aracılığıyla diğer birimlerden soruşturmacı talep edilebilir.
- d) **Soruşturmacının görev ve unvanı, soruşturulanın görev ve unvanının üstünde veya onunla aynı düzeyde olmalıdır.**
- e) Fiilin ast ile üst tarafından birlikte işlenmesi hâlinde soruşturma usulü ve disiplin cezası verme yetkisi üste göre belirlenir.
- f) Soruşturulanın disiplin cezası verilmesini gerektiren fiili işlediği ve disiplin soruşturmasının başlatıldığı tarihteki görev veya unvanının farklı olması hâlinde disiplin soruşturması, üst görev veya unvanı esas alınarak yürütülür. Disiplin amirinin belirlenmesi ve uygulanacak diğer disiplin hükümleri, görev yapılan kurumun tabi olduğu mevzuata göre belirlenir...
-
- m) **Fiili işleyen emeklilik veya başka nedenlerle görevinin sona ermesi, hakkında soruşturma açılmasına ve soruşturmanın devamına engel olmaz.** Bu durumda soruşturma sonunda verilen disiplin cezası, özlük dosyasında saklanır. Aylıktan veya ücretten kesme ve kademe ilerlemesinin durdurulması veya birden fazla ücretten kesme cezaları ilgilinin kamu görevine dönmesi ya da bir vakıf yükseköğretim kurumunda göreve başlaması halinde uygulanır.”

SORUŞTURMADA ZAMANAŞIMI

2547 sayılı Kanun Zamanaşımı: Madde 53/C- (Ek: 2/12/2016 - 6764/29 md.)

“Disiplin cezası verilmesini gerektiren fiil ve hallerin işlendiğinin öğrenildiği tarihten itibaren;

a) Uyarma, kınama, aylıktan veya ücretten kesme ve kademe ilerlemesinin durdurulması veya birden fazla ücretten kesme cezalarında **bir ay** içinde,

b) Üniversite öğretim mesleğinden çıkarma ve kamu görevinden çıkarma cezasında **altı ay** içinde, disiplin soruşturmasına başlanmadığı takdirde disiplin soruşturması açılmaz.

Disiplin cezası verilmesini gerektiren fiillerin işlendiği tarihten itibaren **iki yıl**,

Üniversite öğretim mesleğinden çıkarma cezasını gerektiren fiil açısından **altı yıl** geçmiş ise disiplin cezası verilemez.

Bilimsel bir eserin akademik atama ve terfilerde kullanılması ya da kısmen veya tamamen yeniden yayımlanması hâlinde ikinci fıkrada belirtilen zamanaşımı süreleri yeniden işlemeye başlar.

Disiplin cezasının yargı kararıyla iptal edilmesi hâlinde, kararın idareye ulaştığı tarihten itibaren kalan disiplin ceza zamanaşımı süresi içerisinde, zamanaşımı süresinin dolması veya üç aydan daha az süre kalması hâlinde en geç üç ay içerisinde karar gerekçesi dikkate alınarak yeniden disiplin cezası tesis edilebilir.”

Bir fiilden dolayı ilgili hakkında ceza soruşturması veya kovuşturması yapılıyor olması, aynı fiilden dolayı disiplin soruşturması yapılmasına, ceza verilmesine ve bu cezanın yerine getirilmesine engel değildir. **Gerektiğinde ceza kovuşturması bekletici mesele yapılabilir. Bu durumda disiplin soruşturmasına ilişkin zamanaşımı süreleri durur.**

Soruşturmacıda bekletici mesele yapılması gerektiğine dair kanaat oluştu ise Soruşturmacı tarafından ceza soruşturması veya kovuşturmasının bekletici mesele yapılması için soruşturma emrini veren makamdan talepte bulunulur. Soruşturma emrini veren makam, bekletici mesele talebini uygun görüp, görmediğine dair yazılı bir şekilde karar verir. Yazılı karar, soruşturma dosyasına kazandırılır.

SORUŞTURMA İŞLEMLERİ

Disiplin soruşturması ve savunma hakkı: Madde 53/A- (Ek: 2/12/2016 - 6764/27 md.)
Disiplin soruşturmasında uyulacak esaslar şunlardır:

“g) Soruşturmacı, disiplin soruşturmasıyla ilgili bilgi ve belgeleri toplama, ifade alma, tanık dinleme, bilirkişiye başvurma, keşif yapma, inceleme yapma ve ilgili makamlarla yazışma yetkisini haizdir.

h) Soruşturmacının, görevlendirme kapsamında talep ettiği bilgi ve belgeler gecikmeksizin kendisine verilir.

ı) Soruşturmacı, görevlendirildiği konuda soruşturma yürütür; soruşturma sırasında disiplin soruşturmasına konu olabilecek başka fiillerin ortaya çıkması durumunda bunları gecikmeksizin disiplin amirine bildirir.

j) Soruşturma işlemleri bir tutanakla tespit olunur.

k) Soruşturmanın gizliliği esastır.

l) Soruşturma, görevlendirme yazısının tebliğ tarihinden itibaren iki ay içinde tamamlanır.
Soruşturma bu süre içinde tamamlanamaz ise soruşturmacı gerekçeli olarak ek süre talep edebilir, disiplin amiri gerekçeyi değerlendirerek ve zamanaşımı sürelerini dikkate alarak karar verir.

...

n) Bir fiilden dolayı ilgili hakkında ceza soruşturması veya kovuşturması yapılıyor olması, aynı fiilden dolayı disiplin soruşturması yapılmasına, ceza verilmesine ve bu cezanın yerine getirilmesine engel değildir. Gerektiğinde ceza kovuşturması bekletici mesele yapılabilir. Bu durumda disiplin soruşturmasına ilişkin zamanaşımı süreleri durur.

o) Bir fiilin diğer kanunlar uyarınca idari yaptırıma bağlanmış olması, aynı file bu Kanun kapsamında disiplin cezası verilmesine engel teşkil etmez.”

Soruşturmacı disiplin soruşturmasıyla ilgili bilgi ve belgeleri talep edebilmekte ve ilgili makamlar ile yazışma yapabilmektedir. Dolayısıyla soruşturmacılar, soruşturamaya esas olmak üzere her türlü bilgi ve belgeyi kendi kurumundan veya diğer kurumlardan doğrudan talep etme yetkisine sahiptir. Soruşturma kapsamında kişilerle olan yazışmalar elden yapılacak ise tebliğin yapıldığına dair tebliğ tebellüğ belgesi düzenlenip imzalanır ve dosyaya kazandırılır. Kurum dışı kişiye yapılan yazışmalar iadeli taahhütlü olarak yapılır. Dış yazışma kamu kurumu ile yapılacak ise kep adresi üzerinden yazışma yapılır. Yine tebliğ işlemlerinde 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümleri dikkate alınır.

İfade sözlü alınabileceği gibi yazılı bir şekilde de alınabilir. Sözlü ifade alınması durumunda ifadesi alınanın hüviyeti tespit edildikten sonra sözlü sorular ve bunlara ilişkin verilen cevaplar tutanak altına alınır. İfade tutanağı; ifadeyi alan, ifade veren ve varsa ifadeyi yazan (katip) tarafından imza altına alınır.

Soruşturma işlemlerinde yardımcı olmak üzere bir yeminli kâtip görevlendirilebilir. Bu işlem tutanak altına alınır.

Soruşturma devam etmekte iken onayda (soruşturma emrinde) belirtilen kişi ve fiillerden başka sorumlu ya da fiillerin varlığının tespiti halinde, bu kişi ya da fiillerin de soruşturmaya dâhil edilmesi soruşturmayı açan makamdan istenir. Bu durumda soruşturmayı açan makam, konuyu değerlendirerek bu fiil ya da kişilerin de soruşturmaya dâhil edildiğine ilişkin ek bir onay alarak soruşturmacıya bildirir ya da gerek görürse bu fiil ve kişiler hakkında yeni bir soruşturma açabilir.

Soruşturulanın ödül veya başarı belgesi alıp almadığını, geçmiş hizmetleri sırasındaki olumlu çalışmalarının olup olmadığını veya disiplin cezası alıp almadığına dair bilgi soruşturmacı tarafından Personel Daire Başkanlığından yazılı olarak talep edilir.

SAVUNMA HAKKI (Soruşturma Aşamasında)

Disiplin soruşturması ve savunma hakkı: 2547 sayılı Kanun Madde 53/A

“Savunma hakkı kapsamında gözetilecek hususlar şunlardır:

a) Soruşturulana, iddialar hakkında savunma imkânı tanınmadan disiplin cezası verilemez. Soruşturmayı yapanın yedi günden az olmamak üzere verdiği süre içinde veya belirtilen tarihte geçerli bir mazereti olmaksızın savunmasını yapmayan, savunma hakkından vazgeçmiş sayılır.

b) Savunmaya davet yazısında hakkında disiplin soruşturması açılan fiilin neden ibaret bulunduğu, savunmasını belirtilen sürede yapmadığı takdirde savunmasından vazgeçmiş sayılacağı bildirilir. ”² (Kırmızı renk ile gösterilen kısımlar Anayasa Mahkemesince iptal edilmiş olup yasa yapıcı tarafından yeni bir düzenleme getirilmemiştir. Bu noktada soruşturmacı tarafından Anayasa Mahkemesi’nin 13/10/2022 tarihli ve E.: 2022/87, K.: 2022/121 sayılı Kararında belirtilen gerekçelere uygun bir şekilde savunma hakkının etkin kullanılması sağlanmalıdır.)

²Anayasa Mahkemesi’nin 13/10/2022 tarihli ve E.: 2022/87, K.: 2022/121 sayılı Kararı ile bu fıkranın (a) bendinin ikinci cümlesinin, (b) bendinin ve (c) bendinin iptaline karar verilmiştir.

Hakkında üniversite öğretim mesleğinden çıkarma ve kamu görevinden çıkarma cezası istenenler soruşturma evrakını inceleme, tanık dinletme, disiplin kurulunda sözlü veya yazılı olarak kendisi veya vekili vasıtasıyla savunma yapma hakkına sahiptir.

Soruşturmacı, savunmaya davet yazısını soruşturulana tebliğ ederek şüphelinin savunmasını almalıdır. **Soruşturulana, iddialar hakkında savunma imkânı tanınmadan disiplin cezası verilemez.** Savunmaya davet yazısında disiplin soruşturması açılan ve savunma istenen **fiilin neden ibaret bulunduğu ile belirtilen tarihte savunmasını yapmadığı takdirde savunmadan vazgeçmiş sayılacağı ihtar**ı açıkça belirtilmelidir. Ayrıca soruşturmacı Anayasa Mahkemesi'nin 13/10/2022 tarihli ve E.: 2022/87, K.: 2022/121 sayılı Kararında belirtilen gerekçelerine de riayet etmesi gerekmektedir.

Savunmaya davet yazısının şüpheliye tebliğ edildiği tarih ile savunmasının alınacağı tarih arasındaki süre yedi (7) günden az olmamalıdır. **Sürelerin hesabında davet yazısının tebliğ edildiği gün ve savunmanın yapılacağı gün hesaba katılmaz.**

Bu sürenin 7 günden az tutulması disiplin cezasının iptaline sebebiyet vereceği için bu noktada 8-9 günlük bir sürenin tanzim edilmesi tercih edilebilir. Savunma davet yazısının soruşturulana tebliğ edildiğine dair evrak dosyaya mutlaka kazandırılır.

Savunma alınmadan ya da usulsüz savunma alınarak yahut savunma hakkının etkin bir şekilde kullanımına imkan oluşturmada disiplin cezası verilemez. Aksi durum savunma hakkının kısıtlanmasına sebebiyet verecek ve hukuka aykırılık meydana gelecektir. **Şüphelinin ve varsa şikâyetçinin ifadesi ya da savunması alınırken yemin ettirilmemelidir.** İfadesi alınacak kişi tanık ise **tanığa yemin ettirilir.**

SORUŞTURMA RAPORUNUN MUHTEVASI VE TESLİMİ

Soruşturma sona erdiğinde bir soruşturma raporu düzenlenir. Soruşturma raporuna olayın açıklanması ile başlanır. Bu kısımda soruşturma emrini veren makam, soruşturma emrinin tarih ve sayısı, soruşturmanın konusu, soruşturulan kişinin kimlik bilgileri ve soruşturmanın sona erdiği tarih yer alır.

Raporda, soruşturma sırasında yapılan işlemler (alınan ifadeler, toplanan deliller, sicil ve hal durumu vb.) açıklanır.

Soruşturmaya konu eylemin sübut bulup bulmadığı değerlendirildikten sonra eylemin doğrudan kanunda düzenlenen disiplin suçlarından mı yoksa düzenlenen suçlara benzer eylemden mi ibaret olduğu, benzer eylem ise hangi disiplin suçuyla nasıl benzerlik gösterdiği yazılır. Suçun oluşup oluşmadığına dair kanaat gerekçeli olarak yazılır.

Olumlu çalışma veya başarı veyahut ödül nedeniyle alt ceza uygulanıp uygulanmayacağı ile tekrür hükümleri sebebiyle üst ceza uygulanıp uygulanamayacağı değerlendirilir.

Eylem doğrudan kanunda düzenlenen disiplin suçlarından ise bu suçu gerektiren kanunda gösterilen ceza teklif edilir. Soruşturmaya konu eylem benzer eylem ise benzer olduğu değerlendirilen suç için öngörülen ceza teklif edilmelidir. Ayrıca; disiplin cezası teklif edilirken bir alt cezanın uygulamasına ilişkin değerlendirme mutlaka yapılmalı ve cezada indirim önerilecek veyahut önerilmeyecekse gerekçesi belirtilmelidir. Bunun yanında ceza teklifinde, somut olayda tekrür şartları oluşmuş ise tekrür hükümleri dikkate alınarak ceza teklifi yapılmalıdır.

Soruşturmacı, iddiaların değerlendirilmesinde objektif olmalı, yalın bir üslup kullanmalı ve delilsiz, belgesiz suçlayıcı ifadelerden ve çelişkiden kaçınmalıdır.

Soruşturma raporu, dizi pusulasına bağlanan soruşturma dosyası ile birlikte soruşturma emri yazısı ilgi tutularak yazılacak üst yazıyla Soruşturma Emrini veren makama sunulur

CEZAYI VERMEYE YETKİLİ AMİR VE KURULLAR

Bir kamu görevlisi, kurul ya da organın idare adına karar verebilme ve işlem tesis edebilme gücü olarak tanımlanan yetki, idari işlemin kurucu unsuru olup, yargısal denetim yapılırken ilk önce işlemin yetki unsuru bakımından hukuka uygun olup olmadığı incelenmektedir. Bir kişi, kurul ya da organın herhangi bir idari işlem bakımından yetkili kabul edilebilmesi için hukuka uygun şekilde görevlendirilmiş yani yetkilendirilmiş olması gereklidir. İdare hukukundaki kanunilik ilkesi gereğince, bir hukuk kuralı ile verilmeyen yetki kullanılarak tesis edilen işlem, hukuka aykırı olacaktır. Bu noktada disiplin cezalarının, mutlaka yetkili amir/disiplin kurulu tarafından verilmesi gerekmektedir. *Disiplin cezası verme yetkisi devredilemez.*

Disiplin cezası verme yetkisi:

2547 sayılı Kanun Madde 53/Ç- (Ek: 2/12/2016 - 6764/30 md.)

Disiplin cezası vermeye yetkili amir ve kurullar şunlardır:

“a) Uyarma ve kınama cezaları sıralı disiplin amirleri tarafından, rektörler ve bağımsız vakıf meslek yüksekokulu müdürleri hakkında Yükseköğretim Kurulu Başkanı tarafından verilir.

b) Aylıktan veya ücretten kesme ve kademe ilerlemesinin durdurulması veya birden fazla ücretten kesme cezaları kişinin görevli olduğu birimdeki disiplin kurulu kararı ile verilir.

c) Üniversite öğretim mesleğinden çıkarma ve kamu görevinden çıkarma cezaları atamaya yetkili amirin teklifi üzerine Yüksek Disiplin Kurulu kararıyla verilir.

d) Rektörler, bağımsız vakıf meslek yüksekokulu müdürleri ve dekanlar hakkında aylıktan veya ücretten kesme, kademe ilerlemesinin durdurulması veya birden fazla ücretten kesme, üniversite öğretim mesleğinden çıkarma ve kamu görevinden çıkarma cezaları Yüksek Disiplin Kurulu kararıyla verilir.

e) Bu kapsamda yapılan soruşturmalar sonucunda verilecek cezalar Yüksek Disiplin Kurulunca verilir. Disiplin cezası vermeye yetkili makamlar, soruşturmada eksiklik olduğunun tespiti halinde eksikliklerin giderilmesi amacıyla dosyayı iade edebilir, soruşturmacı tarafından önerilen disiplin cezasını aynen verebilir, hafifletebilir veya reddedebilir. Teklif edilen cezanın reddedilmesi halinde ilgili disiplin amiri ya da kurulu tarafından ret gerekçesine uygun olarak en geç üç ay içerisinde yeni işlem tesis edilebilir.

Disiplin cezası verme yetkisi devredilemez.

Disiplin kurulları gerekli gördüğü takdirde ilgilinin özlük dosyasını ve her türlü evrakı incelemeye, ilgili yerlerden bilgi almaya, her türlü incelemeyi yaptırmaya, yeminli tanık ve bilirkişi dinlemeye veya niyabeten dinletmeye, keşif yapmaya veya yaptırmaya yetkilidir.”

İdari işlemlerin unsurlarından bir de yetkidir. Bu bakımdan **disiplin amirinin yetkisinde olan bir ceza disiplin kurulunca, disiplin kurulunun yetkisinde olan bir ceza da disiplin amirince verilmemelidir. Aynı şekilde kanunla yetkilendirilmiş amir veya kurulun cezalandırma yetkisi üst amir veyahut kurula devredilemez.**

Tekerrür halinde cezanın ağırlaşmasında cezalandırma yetkisi cezanın ağırlaşmış hali için kanunda gösterilen yetkili amir veya kuruldur.

Geçmiş hizmetleri sırasındaki çalışmaları olumlu olan veya ödül veya başarı belgesi alanlara verilecek disiplin cezalarında bir derece alt ceza uygulanabilir. **Bir derece alt cezayı, asıl cezayı vermeye yetkili makam verir.**

Disiplin kurulları ve disiplin amirleri tarafından verilen disiplin cezalarının sağlıklı ve objektif olması, disiplin amirleri ve disiplin kurulları üyelerinin olayı objektif değerlendirmesiyle mümkün olduğundan, disiplin hukukunda; **hakkında soruşturma yürütülen kişiler ile arasında husumet bulunan, soruşturmada taraf pozisyonunda olan, soruşturmada tanık olarak ifade veren, bilgisine başvuru alan kişilerin disiplin amiri sıfatıyla ya da disiplin kurulu üyesi olarak tesis edilecek disiplin cezası işlemine soruşturmanın tarafsız ve objektif bir biçimde yürütülmesini teminen katılamayacakları** genel kabul gören içtihatı bir ilkedir.

DİSİPLİN KURULLARI

Disiplin kurullarının teşekkülü: Madde 53/E- (Ek: 2/12/2016 - 6764/32 md.)

“Yüksek Disiplin Kurulu Yükseköğretim Genel Kuruludur. (Değişik ikinci fıkra:15/4/2020-7243/8 md.)

Üniversite disiplin kurulu üniversite yönetim kuruludur. Üniversiteye bağlı birimlerin yönetim kurulları disiplin kurulu olarak görev yapar. Rektörlüğe bağlı birimlerdeki disiplin kurulu; akademik personel ve daire başkanı kadrosunun dengi ve üstü kadrolarda bulunanlar için rektör yardımcısı başkanlığında üniversite yönetim kurulunca her takvim yılı başında belirlenen profesör unvanlı dört öğretim üyesinden, memurlar için ise Genel Sekreterin başkanlığında, Hukuk Müşaviri ile Personel Dairesi Başkanından oluşur.

Yüksek Disiplin Kurulu hariç, disiplin kurullarında profesörlerle ilgili hususların görüşülmesinde doçent ve doktor öğretim üyeleri, doçentlerle ilgili hususların görüşülmesinde doktor öğretim üyeleri ve kendileri ile ilgili hususların görüşülmesinde ilgili üyeler görüşmelere katılamazlar.

Soruşturmada görev alanlar disiplin kurullarındaki oylamalara, disiplin kurulunda görev alanlar ile disiplin cezası verenler bu cezalara itirazların görüşüldüğü kurullardaki oylamalara katılamazlar.

Herhangi bir sebeple disiplin kurullarının teşekkül edememesi halinde eksik üyelikler eşdeğer unvana sahip öğretim üyeleri arasından senato tarafından belirlenen üyelerce tamamlanır.”

DİSİPLİN CEZASI VERİLMESİNDE UYGULANCAK TEMEL İLKELER

2547 sayılı Kanun Madde 53/D- (Ek: 2/12/2016 - 6764/31 md.):

“ Aynı fiile birden fazla disiplin cezası verilemez. Fiilin birden fazla disiplin suçu teşkil etmesi hâlinde bu suçlardan en ağır cezayı gerektiren disiplin cezası verilir.

Disiplin cezası verilmesine sebep olmuş bir fiilin, cezaların özlük dosyasından çıkarılmasına ilişkin süre içinde tekrerrüründe bir derece ağır ceza uygulanır. Tekerrüre esas alınacak cezanın, süresi içerisinde itiraz edilmemesi veya itirazın reddedilmesi suretiyle kesinleşmiş olması gerekir. Aynı derecede cezayı gerektiren fakat ayrı fiiller nedeniyle verilen disiplin cezalarının üçüncü uygulamasında bir derece ağır ceza verilir. Kanunla affedilmiş disiplin cezaları ile tekrerrür nedeniyle verilen bir derece ağır cezalar tekerrüre esas alınmaz.

Geçmiş hizmetleri sırasındaki çalışmaları olumlu olan veya ödül veya başarı belgesi alanlara verilecek disiplin cezalarında bir derece alt ceza uygulanabilir. **Bir derece alt cezayı, asıl cezayı vermeye yetkili makam verir.**

Kademe ilerlemesinin durdurulması veya birden fazla ücretten kesme cezasına bir üst ceza uygulanması gereken hallerde üst ceza kamu görevinden çıkarma cezasıdır. Kamu görevinden çıkarma cezasına bir alt ceza uygulanması gereken hallerde ise alt ceza kademe ilerlemesinin durdurulması veya birden fazla ücretten kesme cezasıdır.

Bu Kanunda sayılan ve disiplin cezası verilmesini gerektiren fiillere nitelik ve ağırlıkları itibarıyla benzer fiilleri işleyenlere de hangi disiplin fiiline benzediği belirtilerek aynı türden disiplin cezaları verilir.

Birinci derecenin son kademesinde bulunulması nedeniyle kademe ilerlemesinin durdurulması cezasının uygulanamaması halinde brüt aylıklarının 1/4'ü ila 1/2'si oranında aylıktan kesme cezası uygulanır. Tekerrürü halinde ise ilgili disiplin kurulu tarafından kamu görevinden çıkarma cezası verilir.

Disiplin cezaları, verildikleri tarihten itibaren, aylıktan veya ücretten kesme cezası ile kademe ilerlemesinin durdurulması veya birden fazla ücretten kesme cezası ise cezanın verildiği tarihi izleyen aybaşında uygulanır.

Disiplin cezaları üst disiplin amirine, üniversite öğretim mesleğinden çıkarma cezası tüm yükseköğretim kurumlarına, kamu görevinden çıkarma cezası ise ayrıca Devlet Personel Başkanlığına bildirilir.

Aylıktan veya ücretten kesme cezası alanlar üç yıl, kademe ilerlemesinin durdurulması veya birden fazla ücretten kesme cezası alanlar beş yıl boyunca rektör, dekan, enstitü müdürü, yüksekokul müdürü, meslek yüksekokulu müdürü, bölüm başkanı, anabilim dalı başkanı, anasanat dalı başkanı, bilim dalı başkanı, sanat dalı başkanı, daire başkanı dengi ve üstü kadrolara atanamazlar. Söz konusu disiplin cezalarının verildiği tarihte bu görevlerde bulunanların görevleri kendiliğinden sona erer ve durum ilgili mercilere derhal bildirilir.”

Ceza vermeye yetkili makam tarafından hangi oranda aylıktan kesme uygulanacağı kararda belirtilmelidir. Aksi takdirde cezanın nasıl uygulanacağı maaş birimlerince anlaşılamayacağından cezasız kalma durumu söz konusu olabilmektedir. Bunun yanında cezanın net olmaması halinde işlemin iptaline sebebiyet verme ihtimali bulunmaktadır.

Disiplin cezası vermeye yetkili makamlar; soruşturma raporu ile soruşturma dosyasının kendilerine teslimini müteakip, **Anayasa Mahkemesi'nin 13/10/2022 tarihli ve E.: 2022/87, K.: 2022/121 sayılı Kararı ve güncel diğer içtihatlar doğrultusunda** disiplin soruşturması açılan ve savunma istenen fiil/fiiller, isnat edilen fiil ve soruşturma raporunda önerilen disiplin cezası da belirtmek suretiyle **7 günden az olmamak üzere süre verilerek soruşturulandan son savunmasının istemesi gerekmektedir.** Son savunma davet yazısında belirtilen süre içinde savunma yapmadığı yahut savunma süresi içerisinde haklı ve geçerli bir mazeret sunmadığı takdirde savunma hakkından vazgeçmiş sayılacağı ve mevcut delillere göre karar verileceği ihtarı yer alır. Sürelerin hesabında davet yazısının tebliğ edildiği gün ve savunmanın yapılacağı gün hesaba katılmaz.

Disiplin cezası vermeye yetkili makamlar alt ceza uygulama veya uygulamama şeklindeki takdir haklarını gerekçeli bir şekilde kullanmaları gerekmektedir. Bir alt ceza verilmesini gerektirecek şartların var olmasına rağmen gerekçesiz olarak bir alt ceza verilmemesi halinde tesis edilecek işlem, hukuka aykırı olarak değerlendirilecektir.

KARARLARIN İLGİLİYE TEBLİĞİ

Ceza vermeye yetkili makamlarca verilen cezalar ilgiliye imza karşılığı elden veya iadeli-taahhütlü posta yoluyla tebliğ edilir. Elden tebligat ceza vermeye yetkili makam tarafından bizzat yapılmaması durumunda, kapalı zarf içinde ve gizliliğe riayet edilerek, imza karşılığı tebliğ edilir. **Disiplin cezasının tebliğine ilişkin yazıda cezaya itiraz süresi ve itiraz mercii gösterilir.**

DİSİPLİN CEZALARINA KARŞI İTİRAZ

Madde 53/F- (Ek: 2/12/2016 - 6764/33 md.)

“Disiplin cezalarına itiraz edilebilecek amir ve kurullar şunlardır:

a) (Değişik: 15/4/2020-7243/9 md.) Uyarma ve kınama cezalarına karşı itiraz, ilgilinin görevli olduğu birimin disiplin kuruluna, rektör tarafından verilen uyarma ve kınama cezalarına karşı üniversite disiplin kuruluna, rektörler ve bağımsız vakıf meslek yüksekokulu müdürleri için Yüksek Disiplin Kuruluna yapılabilir. Cezayı veren disiplin amiri disiplin kurullarına katılamaz. Bu halde ilgili disiplin kuruluna, üyelerden en yüksek unvanlı öğretim üyesi, en yüksek unvanlı öğretim üyesinin birden fazla olması halinde en kıdemli üye, öğretim üyesi bulunmaması halinde en kıdemli öğretim görevlisi başkanlık eder.

b) Aylıktan veya ücretten kesme ve kademe ilerlemesinin durdurulması veya birden fazla ücretten kesme cezasına karşı itiraz ilgilinin görevli olduğu üniversite disiplin kuruluna, yükseköğretim üst kuruluşlarında görev yapan personel için Yüksek Disiplin Kuruluna yapılabilir.

İtiraz süresi, cezanın tebliğ tarihinden itibaren yedi gündür.

İtiraz mercileri, itiraz tarihinden itibaren altmış gün içinde karar verir.

İtiraz mercileri itirazı kabul ya da reddedebilir. İtirazın kabul edilmesi halinde ceza tüm sonuçlarıyla ortadan kalkar, ancak ilgili disiplin amiri veya disiplin kurulu tarafından kabul gerekçesine uygun olarak en geç üç ay içerisinde yeni bir işlem tesis edilebilir.”

GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA

Görevden uzaklaştırma: Madde 53/B- (Ek: 2/12/2016 - 6764/28 md.)

“Görevden uzaklaştırma, Devlet veya vakıf yükseköğretim kurumlarında yürütülen kamu hizmetinin gerektirdiği hallerde, görevi başında kalmasında sakınca görülen üst kuruluşlar ile yükseköğretim kurumu yöneticileri, öğretim elemanları, memurlar ve diğer personel hakkında alınan ihtiyati bir tedbirdir. Görevden uzaklaştırma tedbiri disiplin veya ceza soruşturmasının herhangi bir safhasında üç ay süreyle alınabilir. Soruşturmayı yürütenler görevden uzaklaştırmayı teklif edebilirler. Bu sürenin bitiminde tedbir kararının alınmasına ilişkin sebeplerin devam etmesi halinde tedbir her defasında üç ay uzatılabilir.

*Görevden uzaklaştırmaya Yükseköğretim Üst Kuruluş Başkanları ile **Devlet yükseköğretim kurumlarında atamaya yetkili amirler**, vakıf yükseköğretim kurumlarında rektörler ve bağımsız vakıf meslek yüksekokullarında müdürler yetkilidir.*

Rektörlerin, bağımsız vakıf meslek yüksekokulu müdürlerinin ve dekanların görevden uzaklaştırılması kararı disiplin amirinin teklifi üzerine Yükseköğretim Genel Kurulu tarafından verilir. Görevden uzaklaştırma kararları atamaya yetkili amirlere bildirilir.

Görevinden uzaklaştırılanlar hakkında görevden uzaklaştırmayı izleyen on işgünü içinde soruşturmaya başlanması şarttır.

Görevden uzaklaştırma işleminden sonra süresi içinde soruşturmaya başlamayan, görevden uzaklaştırma tedbirinin kaldırılmasının zorunlu olduğu durumlarda bu tedbiri kaldırmayan veya görevden uzaklaştırma işlemini keyfi olarak veya garaz ya da kini dolayısı ile yaptığı, yaptırılan soruşturma sonunda anlaşılan yetkililer, hukuki, mali ve cezai sorumluluğa tabidirler.

Görevden uzaklaştırılanlar, kanunların öngördüğü sosyal hak ve yardımlardan faydalanmaya devam ederler. Ancak görevden uzaklaştırma süresi içinde kendilerine aylıklarının veya ücretlerinin üçte ikisi ödenir.

Göreve tekrar başlatılmanın zorunlu olduğu durumlarda, bunların aylıklarının veya ücretlerinin kesilmiş olan üçte biri kendilerine ödenir ve Devlet yükseköğretim kurumlarında çalışanlar bakımından görevden uzakta geçirdikleri süre, derecelerindeki kademe ilerlemesinde ve bu sürenin dereceye yükselmesi için gerekli en az bekleme süresini aşan kısmı, üst dereceye yükselmeleri halinde, bu derecede kademe ilerlemesi yapılmak ve akademik yükselme için gerekli bekleme süresinden sayılmak suretiyle değerlendirilir.

Soruşturma sonunda kamu görevinden çıkarma cezası önerilmesi hali dışında görevden uzaklaştırma tedbiri, bu tedbiri alan yetkililerce derhal kaldırılır.

Görevden uzaklaştırma tedbiri alınmakla beraber, soruşturma sonunda yetkili makam veya mercilerce hakkında kamu görevinden çıkarmadan başka bir disiplin cezası verilenler ile ceza kararından evvel haklarındaki disiplin soruşturması af ile kaldırılanlar, bu kararların kesinleşmesi üzerine veya tedbir süresinin dolması hâlinde derhal göreve iade edilirler.

Kişinin görevi başında kalmasının, soruşturmanın devamına engel olmadığı hallerde görevden uzaklaştırma tedbiri süresi dolmadan da kaldırılabilir.”